

Wist je dat Rode Kruis-Vlaanderen werkt volgens de principes van evidence-based practice (EBP)?

Kwalitatieve hulp bieden vinden we erg belangrijk. Dankzij ons **Centrum voor Evidence-Based Practice (CEBaP)** kunnen we al onze activiteiten wetenschappelijk onderbouwen. Zo garanderen we effectieve en efficiënte hulpverlening bij alles wat we doen, van bloedvoorziening tot noodhulp.

Wat is Evidence-Based Practice?

Evidence-Based Practice (EBP) houdt in dat je aanbevelingen formuleert op basis van het best beschikbare wetenschappelijke bewijs, aangevuld met de voorkeur en belangen van de betrokken doelgroep, alsook met het advies en de ervaring van specialisten. Het staat haaks op het nemen van beslissingen uit gewoonte of op basis van intuïtie.

Onderzoek doen en evidence-based werken maken deel uit van de vijfjarenstrategie van Rode Kruis-Vlaanderen (RKV). De onderzoeksthema's liggen vast in een onderzoeksstrategie. Binnen RKV is het **Centrum voor Evidence-Based Practice (CEBaP)** verantwoordelijk voor het verzamelen, beoordelen en samenvatten van de **beschikbare wetenschappelijke literatuur**. Het beoordelen van de kwaliteit van de verschillende studies is hierbij zeer belangrijk en bepaalt de sterkte van de bewijskracht. Niet alle onderzoek is immers van even goede kwaliteit. Om deze wetenschappelijke *evidence* (met lage of hoge zekerheid) vervolgens te toetsen aan de **voorkeuren en belangen van de doelgroep**, wordt een beroep gedaan op de expertise van de verschillende operationele diensten van RKV. Tot slot worden de **ervaring en het advies van externe experts** meegenomen tijdens zogenaamde expertenmeetings. Deze drie pijlers vormen samen de basis voor EBP.



Voor het verzamelen van wetenschappelijk bewijs om aan te tonen dat de activiteiten/opleidingen/interventies van RKV de doelgroep(en) ook echt vooruit helpen bestaan er twee benaderingen: bestaande studies opzoeken en samenvatten waarin de effectiviteit van een interventie wordt aangetoond ("**secundair onderzoek**"), of zelf onderzoek doen en data verzamelen ("**primair onderzoek**"). RKV zet in op zowel secundair als primair onderzoek. Primair onderzoek is bijvoorbeeld nodig indien er geen studies beschikbaar die de effectiviteit nagaan van activiteiten die gelijkaardig genoeg zijn aan deze van RKV, of indien bestaande studies niet sluitend of methodologisch niet goed genoeg zijn (en dus een te zwakke bewijskracht hebben).

In het geval er geen (voldoende kwaliteitsvol) onderzoek beschikbaar is, worden zogenaamde **Good Practice Points** geformuleerd. Dit zijn aanbevelingen die gebaseerd zijn op "goede praktijk" en waarvoor consensus bestaat in een specifiek domein. Deze aanbevelingen worden vervolgens op dezelfde manier voorgelegd aan de betrokken diensten en het expertenpanel.

Waarom is EBP zo belangrijk?

EBP is ontstaan binnen de geneeskunde en wordt vooral toegepast in de context van gezondheidszorg. Het is voor ieder van ons immers vanzelfsprekend dat een patiënt de best mogelijke zorg krijgt, die gebaseerd is op de meest recente wetenschappelijke inzichten. EBP daagt gezondheidszorgprofessionals uit om zichzelf telkens weer in vraag te stellen en te onderzoeken of hun patiënten de best beschikbare behandeling krijgen. Daarnaast weten we allemaal dat gezondheidszorg enorm veel geld kost, en willen we natuurlijk het liefst dat dit geld gebruikt wordt voor behandelingen die ook echt werken.

Op dezelfde manier wil ook RKV inzetten op **activiteiten die echt effectief zijn**. Als grootste hulporganisatie ter wereld, wil het Rode Kruis zijn **middelen zo efficiënt mogelijk besteden**, om **zo veel mogelijk mensen te kunnen helpen**. RKV heeft hierin wereldwijd een voortrekkersrol en CEBaP is een [referentiecentrum](#) voor evidence-based werken binnen de Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen.



Zonder EBP kan je je enkel baseren op advies, intuïties of ervaring, maar deze zijn onderhevig aan (denk)fouten. De gevaren hiervan worden geïllustreerd door het bekende voorbeeld van dr. Spock, een invloedrijke kinderarts die in de jaren '40 van de vorige eeuw aanraade om baby's op hun buik te slapen te leggen. Omdat de redenering van dr. Spock aannemelijk klonk - hij wilde op die manier immers verhinderen dat kindjes zouden kunnen stikken in hun eigen braaksel – werd zijn advies decennialang gevolgd, tot een systematische studie van de beschikbare literatuur aantoonde dat het risico op wiegedood veel groter is wanneer baby's op hun buik worden gelegd. Tegenwoordig wordt dan ook aanbevolen om baby's op hun rug te slapen te leggen. Dit zeer spijtige voorbeeld illustreert waarom in EBP de mening van experts altijd wordt aangevuld met de twee andere pijlers, en waarom een **systematische analyse van het wetenschappelijk bewijs noodzakelijk** is, zelfs wanneer een bepaalde aanbeveling intuïtief of logisch lijkt.

Wat zijn voorbeelden van de toepassing van EBP binnen Rode Kruis-Vlaanderen?

Personen met hemochromatose (een aandoening waarbij mensen te veel ijzer in hun lichaam hebben) moeten regelmatig bloed laten afnemen om het overmatige ijzer af te voeren. Dit bloed werd vroeger weggegooid en niet gebruikt voor transfusies omdat er twijfel was over de veiligheid voor de ontvanger van het bloed. Nadat een [systematische studie van de literatuur door CEBaP](#) aantoonde dat er **geen gevaar** is om het bloed van personen met hemochromatose te gebruiken indien de ijzerniveaus onder controle zijn en de donor vrij is van complicaties, werden de voorwaarden voor bloeddonoren aangepast, waardoor dit bloed nu toch gebruikt kan worden.



Voor een ander voorbeeld van het gebruik van EBP binnen RKV kan je denken aan het **eerstehulphandboek 'Help! Eerste hulp voor iedereen'**. Dit handboek kwam tot stand volgens de principes van EBP. In een eerste fase werd de beschikbare wetenschappelijke literatuur over een veelheid aan onderzoeksvragen over eerste hulp verzameld door CEBaP. Dit leidde tot een hele reeks aanbevelingen per onderwerp, die door zowel de diensten van RKV als door een expertenpanel werden beoordeeld. De resultaten hiervan werden vervolgens neergeschreven in het handboek.

Dit hele proces herhaalt zich **om de 5 jaar**. Het handboek wordt elke 5 jaar herzien om op die manier up-to-date te blijven en de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen en inzichten in het handboek te kunnen

includeren. Ook dát is een onderdeel van EBP.

Hoe kan ik meer weten over de activiteiten van CEBaP?

Op [de CEBaP website](#) posten we regelmatig nieuwsberichten over onze recente projecten en publicaties. Je vindt daar ook meer uitleg over ons centrum (in het Engels).

Voor wie nog meer wil weten over EBP, is er ook [een gratis e-learning](#) beschikbaar, waarin je meer informatie krijgt over de principes van EBP.

Als je op de hoogte wil blijven van de activiteiten van CEBaP, kan je je ook altijd inschrijven voor de **jaarlijkse nieuwsbrief** ([op de startpagina van de website](#)), of CEBaP volgen via [LinkedIn](#) of [X](#).